

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΝΕΤΑΣ

Η στιγμή και το στίγμα

ΚΕΔΡΟΣ

Γιάννης Μανέτας: *Η στιγμή και το στίγμα*

ISBN 978-960-04-5271-6

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Χρήστος Γιαμαρέλλος
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Γιάννης Μανέτας, 2022*
© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2022*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.
Γ. Γενναδίου 3
Αθήνα 106 78
τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655
www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr
e-mail: books@kedros.gr

Ιστορίες καθημερινής πανεπιστημιακής τρέλας

Η τριμελής ομάδα φοιτητών του καθηγητή Μοσχονά, ο Ηλίας, ο Δημήτρης και ο Θόδωρος, συνεδριάζει μεταμεσονύκτια στην κατάληψη της Αλκωνίδας, μέσα στο γκέτο του κέντρου της Αθήνας. Πρέπει να διευκολύνουν τη λαθραία είσοδο στο πανεπιστημιακό αμφιθέατρο του Αντώνη, που αυτή τη στιγμή δεν βρίσκεται μαζί τους. Το σχέδιο φαινόταν καλοστημένο. Να, όμως, ένα τελευταίο πρόβλημα...

«Και πώς θα μπει ο Αντώνης στο αμφιθέατρο χωρίς barcode;»

«Αύριο θα βγω με την Ελένη. Μόλις κοιμηθεί, θα της απαλλοτριώσω το πορτοφόλι».

«Και γιατί, ρε απαίσιε, όλο το πορτοφόλι;»

«Γιατί, αν σουφρώσω μόνο την κάρτα εισόδου, θα με υποπτευθεί. Ενώ, αν ανακαλύψει το πρωί ότι της λείπει όλο το πορτοφόλι, θα τα βάλει με τους μετανάστες και τον συνωστισμό στο μετρό».

«Τι λες, ρε μαλάκα; Θα πάει πρωί πρωί να δηλώσει την

απώλεια της κάρτας στη Γραμματεία, το μηχάνημα θα κλοποτήσει και θα κάνουν τον Αντώνη τσακωτό».

«Αποκλείεται. Την ξέρω καλά την Ελένη. Πρώτα θα τρέξει στις τράπεζες· έχει μια ντουζίνα καταναλωτικές να δηλώσει και, μέχρι να ξεμπερδέψει, η δουλειά θα έχει τελειώσει».

«Και η κάμερα, που στη θέση της καλής σου θα στείλει στο Κέντρο Ασφαλείας του πανεπιστημίου την εικόνα ενός μαντράχαλου;»

«Γι' αυτό είναι απαραίτητο ο Αντώνης να κάνει γρήγορα. Μέχρι να καταφτάσουν οι σεκιουριτάδες, πρέπει να έχει γίνει καπνός».

Ήταν η εποχή που, για να παρακολουθήσεις μάθημα στο πανεπιστήμιο, έπρεπε να σ' το επιτρέψει η μηχανή. Ένα μικρό μεταλλικό κουτάκι δεχόταν την πλαστικοποιημένη κάρτα εισόδου με τον γραμμοκώδικα, δίνοντας την εντολή στην μπάρα εισόδου του αμφιθεάτρου να ανοίξει. Εξάρτημα της μηχανής, ένας υπάλληλος με δύο σημαντικές και συναρπαστικές αρμοδιότητες: πρώτον, να εισάγει πριν από κάθε διδακτική ώρα στο μηχάνημα τον κωδικό του μαθήματος, ώστε να ελέγχεται αν ο φοιτητής, το barcode δηλαδή, ήταν ταμειακώς εντάξει. Αν δεν είχε ακόμα πληρώσει τα δίδακτρα για το συγκεκριμένο μάθημα, η μπάρα δεν άνοιγε. «Ο επόμενος, παρακαλώ». Δεύτερον, να αποκαθιστά στα γρήγορα τις βλάβες, σε περίπτωση που η μπάρα τα στύλωνε και δεν υπά-

κουε στη ρητή εντολή να ανοίξει. Ο υπάλληλος ήταν ένας τεχνικός. Πίσω από αυτόν τον τεχνικό, το μάτι μιας κάμερας μεταβίβαζε την εικόνα στο Κέντρο Ασφαλείας του πανεπιστημίου, όπου κωλοβαρούσε η ομάδα άμεσης επέμβασης της ιδιωτικής εταιρείας General Security Services, σχολιάζοντας τα δευτερογενή χαρακτηριστικά του φύλου των φοιτητριών. Η εταιρεία ήταν σύγχρονη, αξιόπιστη και πιστοποιημένη, εφήρμοζε σχολαστικά τις οδηγίες που προέκυπταν από το ISO της και μετέθετε συστηματικά τους υπαλλήλους της από υπηρεσία σε υπηρεσία, ώσπου στο τέλος τούς απέλυε. Έτσι, αυτοί δεν έπεφταν στη ρουτίνα και αποκτούσαν σφαιρικές εμπειρίες που μετά την απόλυση μετέφεραν σε άλλες εταιρείες, αν βέβαια έβρισκαν δουλειά και δεν υπέκυπταν στον πειρασμό της διαπλοκής και του χρηματισμού λόγω μακράς παραμονής σε ένα πόστο. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας ήταν ευρύς: τράπεζες, καζίνα, νυχτερινά κέντρα, οίκοι ανοχής, σουπερ μάρκετ, δημόσιες υπηρεσίες, πανεπιστήμια, malls, σημαίνοντα πρόσωπα και επώνυμοι, κρουαζιερόπλοια, ποντοπόρα πλοία, πολιτικά κόμματα, ιδιωτικά σχολεία, τηλεοπτικοί σταθμοί και άλλα πολλά. Δεν έκανε διακρίσεις η General Security Services, αλλά προσέφερε τις καλές της υπηρεσίες σε όποιον είχε να πληρώσει. Έτσι, εργαζόμενοι και θαμώνες αυτών των ιδρυμάτων, ακόμη και αν δεν είχαν ποτέ οι ίδιοι πέσει θύματα ληστείας, ακόμη και αν δεν αποτελούσαν στόχο παραβατικών και τρομοκρατικών στοιχείων, αποκτούσαν ένα στοιχειώδες αίσθημα ασφάλειας, ικανό

να απαλύνει τους φόβους και τις αγωνίες τους, που επιτείνονταν από τα δελτία των οκτώ. Η General Security Services, με το εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό της, επιτελούσε κοινωνικό λειτουργήμα αναγόμενο στη σφαίρα της μεταφυσικής. Βέβαια, όχι ότι δεν γίνονταν ληστείες. Μάλιστα, αυτό που θα ονομάζαμε «γενική παραβατικότητα» είχε αυξηθεί, διότι στον σταθερό αριθμό των επαγγελματικών και ένοπλων ληστειών είχαν τελευταία προστεθεί και τα γιουρούσια: ανοργάνωτες και χαλαρές ομάδες ανέργων, αστέγων και γενικώς κάθε καρδιάς καρδί επιτίθονταν όπου νόμιζαν ότι θα έβρισκαν λίγο φαί, πολλές φορές και ρούχα. Το φαινόμενο είχε ενταθεί από τότε που η κυβέρνηση, στην προσπάθειά της να βελτιώσει την εικόνα της πόλης, την οποία στα μάτια των τουριστών αμαύρωνε η εκτεταμένη και ενοχλητική επαιτεία, νομοθέτησε τη φορολόγηση των ζητιάνων, αφού πρώτα τους κατέγραψε, για κοινωνικούς βέβαια λόγους. Και βέβαια, αφού πρώτα το μέτρο ζυμώθηκε με συνεχείς αναφορές των καναλιών ότι ανακαλύφθηκαν εκατομμύρια στα στρώματα, στις κουβέρτες και στα σαραβαλιασμένα καρτσάκια με τα οποία περιέφεραν τα υπάρχοντά τους. Επειδή, ωστόσο, ουδείς εχέφρων φιλόanthropos θα αφιέρωνε χρόνο για να διαπραγματευτεί με τον ζητιάνο μια απόδειξη – 50 λεπτά χωρίς ΦΠΑ, 75 με απόδειξη –, τους φορολόγησε κεφαλικά. Το μέτρο πέτυχε μεν όσον αφορά το αισθητικό του μέρος – οι κουρελιήδες όντως περιορίστηκαν, ζητώντας διαγραφή από τα μητρώα –, ωστόσο απέτυχε ως προς το δημο-

σιονομικό. Διότι οι ξεβράκωτοι το γύρισαν από τη ζητιανιά στην αρπαγή και τα προϋπολογισθέντα έσοδα δεν μπήκαν στα δημόσια ταμεία.

Ας επανέλθουμε όμως στην είσοδο του αμφιθεάτρου, όπου οι μικροπροστριβές κατά τη διεκπεραίωση είναι ελάχιστες και το πράγμα κυλάει ομαλά. Κάποια λάθη του ηλεκτρονικού λογιστηρίου και της γραμματείας και κάποιες καθυστερήσεις στη μεταφορά του ποσού των διδάκτρων από την τράπεζα στο πανεπιστήμιο διορθώνονταν γρήγορα και πολιτισμένα. Οι σπάνιες περιπτώσεις όπου το σύστημα έπεφτε εντελώς και δεν άφηνε κανέναν να μπει στο αμφιθέατρο για ώρες δημιουργούσαν βέβαια κάποια αναστάτωση σε διδάσκοντες και διδασκομένους. Ωστόσο, μετά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας, η εταιρεία ενσωμάτωσε στο λογισμικό εντολή ώστε το αντίστοιχο χρηματικό ποσό των χαμένων διδακτικών ωρών να πιστώνεται στον κωδικό του δικαιούχου σε μάθημα του επόμενου εξαμήνου, οπότε στο τεχνικό αυτό πρόβλημα δόθηκε λογιστική λύση. Κάποιες γκρίνιες, ότι έτσι αγνοείται η διδακτική παράμετρος των χαμένων ωρών, σκόνηταψαν στο επιχείρημα πως «είναι προτιμότερο να είμαστε λογιστικώς, παρά ακαδημαϊκώς, εντάξει». Διότι το ακαδημαϊκό μπορεί να παρακαμφθεί, το λογιστικό ποτέ. Ούτε υπήρχαν προσπάθειες τζαμπατζήδων να εισέλθουν λάθρα στο αμφιθέατρο, όπως ίσως θα υπέθετε ένας μακρινός αναγνώστης του 2022, εθισμένος στην αναχρονιστική λογική του «δεν πληρώνω». Η ελληνική κοινωνία είχε κάνει τερά-

στια άλματα προόδου και, στα χρόνια που είχαν περάσει, το 2022 φάνταζε ήδη ένα απώτατο, ξεχασμένο παρελθόν. Με παραδειγματική πειθαρχία, οι μάζες είχαν αποδεχθεί ότι όλα πλέον κοστολογούνται, πωλούνται και αγοράζονται, ακόμη και η «δημόσια Παιδεία». Διότι για δημόσια πανεπιστήμια μιλάμε και όχι για ιδιωτικά. Με έξοχο πολιτικό κριτήριο, η πλειοψηφία της Βουλής είχε αγκαλιάσει το λαϊκό αίτημα να μην ιδρυθούν ιδιωτικά πανεπιστήμια, οπότε θέσπισε δίδακτρα για τα δημόσια, περιορίζοντας στο μηδέν την κρατική επιχορήγηση. Και με μια σειρά απαραίτητων παρεμβάσεων εκσυγχρόνισε το αναχρονιστικό νομικό πλαίσιο, αίροντας όλους τους περιορισμούς που απέτρεπαν τον ιδιωτικό τομέα από το να χρησιμοποιεί τις δημόσιες πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις, το προσωπικό και τον εξοπλισμό σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς. Έτσι, ικανοποιούνταν όλες οι κοινωνικές τάξεις, όπως αρμόζει σε κάθε πολιτισμένη κοινωνία. Και η πρώην ανήσυχη και πάλαι ποτέ ανυπότακτη σπουδάζουσα νεολαία περίμενε υπομονετικά στην ουρά για τον απαραίτητο λογιστικό έλεγχο πριν από κάθε μάθημα. Ως γνήσιοι και πειθήνιοι προς τας εντολάς Ευρωπαίοι. Κάποιοι ρέμπελοι, οικτρή και θλιβερή μειονότητα, αποκαλούσαν υποτιμητικά τους πειθήνιους «πρόβατα»· αταλάντευτα, όμως, αυτοί αγνοούσαν τα σκωπτικά σχόλια και, βελάζοντας χαρούμενα για να δείξουν την αποφασιστικότητά τους και την προσήλωση στους κανόνες, έμπαιναν στη γραμμή μπροστά στα μηχανήματα ελέγχου. Το «μπееε» με το οποίο βέλα-

ζαν, ενώ παλιά θα μπορούσε να εκληφθεί και ως εκδήλωση ειλικρινούς αυτοσαρκασμού, είχε πια μετεξελιχθεί σε καμάρι και δήλωνε με σιγουριά και αυτοπεποίθηση το δικαίωμα να είναι κανείς ο εαυτός του, δηλαδή να συμμορφώνεται προς τας υποδείξεις.

Γρήγορα, ωστόσο, προέκυψε ένα πρακτικό πρόβλημα: η αναπόφευκτη καθυστέρηση στις διατυπώσεις καθυστερούσε αντίστοιχα την έναρξη του μαθήματος. Το ακαδημαϊκό τέταρτο δεν επαρκούσε. Το θέμα εξετάστηκε επισταμένως σε θυελλώδεις συνεδριάσεις της Συγκλήτου. Η πρόταση της μειοψηφίας για κατάργηση του μέτρου απορρίφθηκε χωρίς συζήτηση· το σύστημα είχε κοστίσει έναν σκασμό λεφτά, οπότε δεν μπορούσαν να το πετάξουν στα σκουπίδια, και οι εκπρόσωποι της κατασκευάστριας εταιρείας που κλήθηκαν να δώσουν λύση, αφού συμβουλευτήκαν τον φάκελο των τεχνικών προδιαγραφών και τους όρους του συμβολαίου, αποφάνθηκαν ότι μια αναβάθμιση που θα μείωνε για μερικά κλάσματα του δευτερολέπτου τον χρόνο της κατά κεφαλήν διεκπεραίωσης θα είχε μεγάλο κόστος και θα απαιτούσε νέο διεθνή μειοδοτικό διαγωνισμό. Μπροστά στο αδιέξοδο, η Σύγκλητος πήρε τη γενναία απόφαση να μειώσει το σαρανταπεντάλεπτο μάθημα σε ημίωρο. Κάποιους ψιθύρους μερικών ρομαντικών, ότι έτσι θυσιάζεται η ακαδημαϊκότητα στον οικονομισμό, πως ασυλλόγιστα, μέσα σε μια στιγμή, καταργείται μια δοκιμασμένη και άκρως ακαδημαϊκή παράδοση 200 ετών για ένα μαραφέτι που μας πλάσαρε η Security

Investments Inc. (θυγατρική της General Security Services) και το οποίο κάποιος, με υπερβάλλοντα εκουγχρονιστικό ζήλο, θεώρησαν ότι εμπίπτει στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, τους κατάπιε η σιωπή. Όπως και την άποψη των πιο ρεαλιστών, ότι κανονικά θα έπρεπε να μειωθούν αντίστοιχα και τα δίδακτρα. Οι ρέμπελος τύπων αφίσες διαμαρτυρίας, η ιδιωτική εταιρεία καθαρισμού έλαβε εντολή να τις αποκαθλώσει αμέσως, το πράγμα ξεχάστηκε και η πανεπιστημιακή καθημερινότητα επανήλθε στην παλιά της ρουτίνα.

Ωστόσο, το πράγμα στράβωσε και πάλι όταν στα προγράμματα σπουδών εισήχθησαν τα μαθήματα με τίτλο «Επαγγελματικός προσανατολισμός και εντοπισμός ευκαιριών απασχόλησης». Η καθιέρωση των μαθημάτων αυτών ήταν μια πραγματική καινοτομία, που έγινε δεκτή με ενθουσιασμό από την πλειονότητα των φοιτητών. Δεν ήταν τα τυπικά μαθήματα με εξετάσεις, ωστόσο ήταν υποχρεωτικά και έδιναν στον φοιτητή πιστωτικές εκπαιδευτικές μονάδες, απαραίτητες για τη λήψη του πτυχίου. Όμως, η επαναστατική ριζοσπαστικότητά τους έγκειτο στο ότι δεν διδάσκονταν από πανεπιστημιακούς καθηγητές, αλλά από εκπροσώπους εταιρειών. Ωστόσο, για να μπορέσει το μέτρο να εφαρμοστεί έπρεπε πρώτα να παρακαμφθεί ο παρωχημένος, αυθαίρετος και αναχρονιστικός νόμος που απαιτούσε οι διδάσκοντες στο πανεπιστήμιο να είναι σώνει και καλά κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Προς την κατεύθυνση της νομοθετικής

ρύθμισης πίεζαν οι εταιρείες, αλλά αντιδρούσε η συντεχνία των πανεπιστημιακών. Οι εταιρείες τούς χαρακτήριζαν υποκριτές. «Να συνωστίζεστε στα γραφεία μας για να πάρετε επιχορηγούμενα ερευνητικά προγράμματα και να τσεπώνετε επιμίσθια ξέρετε, αλλά το δίκαιο αίτημά μας να βάλουμε επίσημα πόδι και στη διδασκαλία ούτε να το ακούσετε» ήταν το ατράνταχτο επιχείρημα των εταιρειών.

Η κυβέρνηση δίσταζε και κωλυσιεργούσε για χρόνια, η πίεση όμως για εκουγχρονισμό της ανώτατης Παιδείας από τους δανειστές και τις Βρυξέλλες ήταν ισχυρή. Είδαν και απόειδαν τελικά οι άνθρωποι, έχασαν την υπομονή τους και το έβαλαν ως προαπαιτούμενο για την 89η δόση. Η τροπολογία για την «Εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών στην εκπαίδευση» χώθηκε στο έκτο κατά σειρά νομοσχέδιο για την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και ψηφίστηκε με βαριά καρδιά από την κυβερνητική πλειοψηφία.

Εδώ που τα λέμε, όμως, η εισηγητική έκθεση για την τροπολογία ήταν μνημείο ρεαλισμού και ορθολογισμού. Στην ανασκόπηση της τρέχουσας κατάστασης περιγραφόταν με κρυστάλλινη σαφήνεια η μακροχρόνια και εμφανής παρουσία των μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών, οι οποίες είχαν ήδη κομψά, καθαρά και πολυτελή γραφεία στους πανεπιστημιακούς χώρους, αντί ενός καθόλου ευκαταφρόνητου ενοικίου, το οποίο συνεισέφερε βεβαίως στον πανεπιστημιακό προϋπολογισμό. Γραφεία ζεστά τον χειμώνα και δροσερά το καλοκαίρι με έξοδα της εταιρείας, στα οποία οι εν-

γενέστατοι και προθυμότετοι υπάλληλοι, έχοντας περάσει από εντατικά σεμινάρια δημοσίων σχέσεων και δωρεάν φυσικοθεραπείας στο πρόσωπο, ώστε να αντέχουν σε δεκάωρο μόνιμο χαμόγελο, όχι μόνο μοίραζαν φυλλάδια με τα επιστημονικά επιτεύγματα της εταιρείας και τις ευκαιρίες εργασίας στα ιδιόκτητα εργαστήριά της, αλλά παρείχαν και χρηστικές πληροφορίες στους φοιτητές για γραμματειακά και σπουδαστικά θέματα του πανεπιστημίου. Επιπλέον, αναλύονταν καθαρά στην εισηγητική έκθεση της τροπολογίας, με πίνακες και στατιστικές, η συνεισφορά των γραφείων στην επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων, ενώ τονιζόταν με έμφαση η θετική επίδραση που θα είχε το μέτρο στη θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στην ετήσια παγκόσμια αξιολόγηση, η οποία πλέον είχε ανατεθεί σε θυγατρικές εταιρείες των οίκων Moody's, Fitch και S&P. Το κριτήριο σύνδεσης πανεπιστημίων και αγορών ήταν πια το σημαντικότερο και η συνεισφορά υψηλόβαθμων στελεχών των επιχειρήσεων στη διαδικασία της διδασκαλίας στοιχείο εκουγχρονισμού και αναβάθμισης. Τα ΜΜΕ επαίνεσαν την τόλμη του υπουργού να προχωρήσει επιτέλους στον εξορθολογισμό της πανεπιστημιακής διδασκαλίας, υποχωρώντας από τις οπισθοδρομικές του θέσεις, χωρίς βέβαια να αναφέρουν ότι το επιτεύγμά του μόλις που είχε προλάβει να μεταφράσει τον νόμο, ο οποίος είχε έρθει την προηγούμενη από μεγάλο γραφείο αναπτυξιακών μελετών του Λονδίνου. Και τα ψελλίσματα των αμετανόητων νοσταλγών της αντίδρασης και των φα-

νατικών πολεμίων της ανάπτυξης, ότι πρόκειται στην ουσία για έντεχνο ψάρεμα φτηνού επιστημονικού δυναμικού και για στρέβλωση του ρόλου του πανεπιστημίου, έβρισκαν θέση μόνο στα μυαλά μερικών αποτυχημένων και αχαϊρευτων. Ήταν φανερό στη φοιτητική κοινή γνώμη ότι η τροπολογία αποκαθιστούσε τη δικαιοσύνη.

Έκθαμβοι οι βουλευτές από τη σαφήνεια και την πειστικότητα της εισηγητικής έκθεσης δεν κάθισαν να ψειρίσουν τα υπόλοιπα άρθρα. Εξάλλου, η κατεπείγουσα διαδικασία, που κανείς δεν κατάλαβε – αλλά ούτε και ρώτησε γιατί ήταν κατεπείγουσα – και οι 70 επιπλέον ασυνάρτητες τροπολογίες στο βασικό νομοσχέδιο για την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών κάλυπταν τόσο μεγάλο μέρος του επιστητού, που ακόμα και ένας μη βουλευτής θα μπορούσε να υποστεί σύγχυση και κλονισμό. Και, μάλιστα, του είδους που οδηγεί σε διανοητική παραίτηση: να ψηφίζεις «ναι σε όλα», ενώ από μέσα σου να λες «ρε, δεν γαμίζετε που θα κάτω εγώ να σκάσω!»

Έναν χρόνο αργότερα, και αφού ο κύριος στόχος του νομοσχεδίου για την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών άρχισε να αποδίδει τους πρώτους καρπούς και η ελληνική αγορά να γεμίζει με άνοστες, αλλά πολύχρωμες, χαριτωμένες, αστιγματίστες, γυαλιστερές και χαρακτηριστικά όμοιες σε σχήμα και μέγεθος ντομάτες Ολλανδίας, σηκώθηκε όψιμα και η θύελλα

διαμαρτυριών για τα ψιλά γράμματα της τροπολογίας με τίτλο «Εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών στην εκπαίδευση», που έπρεπε επιτέλους να εφαρμοστεί. Ως επίμαχο άρθρο δεν θεωρήθηκε τόσο αυτό που επέτρεπε στα golden boys να διδάσκουν στα πανεπιστήμια, ούτε εκείνο που καταργούσε την υποχρεωτική κατοχή διδακτορικού διπλώματος από αυτούς τους διδάσκοντες, όσο εκείνο στο οποίο σαφώς οριζόταν ότι η επιλογή τους θα γινόταν από τις ίδιες τις εταιρείες και τις επιχειρήσεις, παρακάμπτοντας ως ανούσια τη συνηθισμένη διαδικασία εκλογών για θέσεις διδασκαλίας με βάση τίτλους σπουδών, επιστημονικές δημοσιεύσεις, βιβλία, διδακτική εμπειρία και άλλες αναχρονιστικές ακαδημαϊκούρες. Σύμφωνα με την τροπολογία, οι συνελεύσεις των κανονικών, ούτως ειπείν, διδασκόντων θα επέλεγαν απλώς τα θέματα και το περιεχόμενο της διδασκαλίας, και θα προκήρυσσαν την εκδήλωση ενδιαφέροντος εκ μέρους των εταιρειών. Στη συνέχεια, μια επιτροπή από ανώτατους υπαλλήλους των υπουργείων Εμπορίου και Οικονομίας, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των δανειστών, θα επέλεγε όχι πρόσωπα, αλλά εταιρείες και επιχειρήσεις. Κομμάτι θολά και αόριστα ήταν τα κριτήρια επιλογής – θα λαμβανόταν, λέει, υπ' όψιν η ευρωστία της «επιχορήγησης». Τώρα, ποιος διάολος στο Εθνικό Τυπογραφείο έγραψε το «επιχείρησης» με «οι» χωρίς να το καταλάβει κανείς, τρέχα γύρευε... Οι επιχειρήσεις, με τη σειρά τους, θα όριζαν με εσωτερικές διαδικασίες τους διδάσκοντες και θα τους φόρτωναν στα πανεπιστήμια. Δεδομένου

ότι το μέτρο στόχευε στην ακόμα στενότερη σύνδεση πανεπιστημίων και αγορών, ότι οι αγορές απολάμβαναν πλήρη ανεξαρτησία – ασυδοσία την έλεγαν οι γκρινιαρήδες και οι αποτυχημένοι –, ενώ η περίφημη πανεπιστημιακή αυτονομία έχασκε από παντού, δεδομένου επιπλέον ότι ελάχιστοι ενδιαφέρονταν για το τι σκατά θα διδαχθούν οι φοιτητές, αρκεί να χωθούν σε μια δουλίτσα, η κοινή γνώμη αποδέχτηκε το μέτρο που, εκτός των άλλων, ήταν συμβατό και με τις αρχές του υγιούς ανταγωνισμού. Διότι δεν μπορεί μια ευνοημένη κοινωνική ομάδα – στην περίπτωσή μας, οι καθηγητές πανεπιστημίου – να συμπεριφέρεται ως καρτέλ και να εκλέγει ομοίους της, επειδή κάποτε όλοι αυτοί κατάφεραν να κάνουν ένα διδακτορικό και μερικές δεκάδες επιστημονικές εργασίες. Γιατί δεν μπορεί – λέω – οι ακαδημαϊκές διαδικασίες να αγνοούν τους νόμους της αγοράς.

Σε αυτά λοιπόν τα μαθήματα έγινε η δεύτερη εμπλοκή με το ηλεκτρονικό σύστημα εισόδου στο αμφιθέατρο. Στα κανονικά μαθήματα ελάχιστοι ενδιαφέρονταν για τη σειρά εισόδου. Εδώ, όμως, το πλασάρισμα στα πρώτα έδρανα είχε τη σημασία του: η πλειονότητα της φοιτητικής μάζας ήθελε η φάτσα της να αποτυπωθεί στη μνήμη του καθηγητή, δηλαδή του ατζέντη. Δεν ήταν πια μαθήματα αξιολόγησης με προόδους, εξετάσεις και βαθμούς, αλλά ασκήσεις δημοσίων σχέσεων. Η πειθαρχία στην ουρά κατέρρευσε, αγκωνιές, διαπληκτισμοί, παρακάμψεις, αγριοφωνάρες και τσιρίδες δημιουργούσαν κομφούζιο και νέες καθυστερή-

σεις, οπότε οι πανεπιστημιακές Αρχές ένιωσαν την ανάγκη να επέμβουν και πάλι. Η προσπάθεια διευθέτησης του προβλήματος με παραιτήσεις στο ανώτατο δυνατό επίπεδο, όπως, για παράδειγμα, με προσωπική ηλεκτρονική επιστολή του πρύτανη σε κάθε φοιτητή και με επίκληση στις αναμφισβήτητες αρετές της ανοχής, της υπομονής και της ευγένειας, οι οποίες διακατείχαν πάντοτε το φοιτητικό σώμα, έπεσε στο κενό. Αυτοί συνέχιζαν να μπαίνουν στο αμφιθέατρο σκισμένοι, τσαλακωμένοι, αναμαλλιασμένοι και εξευτελισμένοι στα μάτια του μάνατζερ καθηγητή, που έκανε χάζι. Εξαγριωμένοι οι άτυχοι που περιορίζονταν στο μισοσκόταδο των πίσω εδράνων συνέχιζαν να εκτοξεύουν απειλές προς τους πιο επιτηδείς, που με θριαμβευτικό χαμόγελο κατελάμβαναν τα πρώτα τραπέζια στην πίστα. Η Security Investments Inc., που εκλήθη και πάλι να δώσει μια τεχνολογική λύση ή, τουλάχιστον, συμβουλή, απεφάνθη ότι είναι εντελώς αναρμόδια να ασχοληθεί με τις μαλακίες των φοιτητών και πως η μόνη συμβατή με το συμβόλαιο, την υπόσταση, το όνομα και το κύρος της παροχή που θα μπορούσε να προσφέρει ήταν η αντικατάσταση του ισχνού και άβουλου τεχνικού με έναν κάπως πιο «γεμάτο», ψηλότερο και αποφασιστικότερο, ώστε να ρίχνει και καμιά άγρια ματιά, άντε και να χωρίζει τους συμπλεκόμενους, καθ' ύπερβασιν βέβαια των όρων του συμβολαίου. Αυτό ήταν το μόνο που η Security Investments Inc. θα μπορούσε να ανεχτεί, αλλιώς τα μαζεύει και φεύγει, παίρνει τη ρήτρα αθέτησης